

עין משפט נר מצוה

בזא א מיי פֿירד מ׳הל׳ פסק״מ הלכה ט׳

מוח ב מיי פֿירט שם הלכה

בטב ג מיי שם הלכה יח׳

א דה מיי פֿירט שם הלכה א׳

ב ד מיי פֿיר׳ שם הלכה א׳

ג ד מיי פֿירט שם הלכה ג׳

ד ד מיי פֿירט שם הלכה א׳

הנהגות הב"ח

(א) גב' לפנא אחרינה ולא היא
הני אימורים חזו למלמיהו הני לא חזו כלל כ"ל:
(ב) רש"י ד"ה ומודה וכו' על מנת להניח את דמיו ואמרו שחזר וקובעו:
(ג) ד"ה אחר רבא וכו' וקבע ליה בפיגול ולא:

מוסף רש"י

ליתן את הניתנין למעלה כו'.
חשב סתן כפר ליתן את הניתנין כו' שמתט או קיבל הולך על מנת לזרוק המזריקה בלע מקומות:
לאלתר בשער.
אם חשב על מנת לזרוק שלא במקומו היום כפר, דלוי נמי זריקה פסולה היא וגמלא שעבד שאר העובדים על מנת לזרוק את הדם בספול.
כפר הוא בזריקה וגמלא במקומו, כדאמרין במשנה אין המחשבה פוסלת בלא חזן למטע ותחן למקומו ופסקו וחסתא שלא לשמן:
חזור ודחיב.
עבודתה שיהי על מנת לאכולה חזן למקומו:
יסורל ואין בו כרת.
ותן חייבין כרת על אכילתו (ע"פ דב׳).
חזין לזמנו פיגול ודחיבין עליו כרת.
שחרי קרנו ממזיו, דהכי מנן משמתינן (טנ׳).
חזן למקומו פסול חזן למטע פיגול שחרי קרנו ממזיו מנן בפיגול מנן בשעריה ואין פסול מחשבה אחרת להוליו מיד פיגול:
למחר פסול.
אבל אם אחיה מחשבה חשבה עבדוהי ראשונה ליתן את הניתנין למטה למעלה חשב לזרוק אחיה זריקה למחר, פסול דמקמינן מניי דהוי מחשבתה יטעה, שאר שחז על מנת להניח דמיא למחר פסול וכו' יהודה היא דפסול ליה:
חזור ודחיב.
עבודה שניה בין חזן למטע בין חזן למקומו פסול ואין זו כרת, דלא ליפסול ליה במחשבה קיימאה ותו ליפסול ליה במחשבה קיימאה (כפ' חילי עולם פיגול, דלא קרני כל מחזיו).
מחזיו (טס׳ טס׳).
מזבילה בסומיה.
קדו היה הדבר הוה כפוי, ולא ששאלה במשנה ובניימא, אלא קי קביעה שמועה מרבו (סנהדרין ד' ע"ש), וא:
דבר דמי קיל בפ' (ברכות ד') אשר לה:
קיל ימירא הוא, דהוי ליה למכתב מוצח ששלמים ותרומות ועלו, וכפיה אשר לה, לרבות אף כפר הקרב לה' שאם אכלו בעומתה טעם כרת:
לרבות חז' אימורי כו'.
שלא נעמלו ואכלן טהור, שעובר עליהן משום כ' לארין, לאו דריות שאף הססן וד' אכלן, ולא דטומאת הגוף, ואכלועלי קאי והכי קאמר לא אכל והשער נמי שנטמא לא אכל (פסחים דב׳).
כל הניתנין על מזבח החיצון.
עולה ושלמים ואשם, טעמינן שמי מתנות שהן ארבע (סנהדרין ט׳):

ליקוטים

קרינת קרנת קריות.
שאלה:
אם נפסל ספר תורה בחסרות ויתרות שיהיה כנגד המסורה, שאני אומר אין ספרי המסורה מעולין מספרי התלמוד שאמר פלגשם כתיב וכן ואשכם כתיב וכן כלת כתיב וכן קרנת כתיב, ובספרים שלנו פלגשים ביריד ואששים ביריד כלות ביריד קרנות ביריד, הפך מזה שאמרו חכמים, ואין אנו חוששין לספרי התלמוד לתקן הספרים לשלמות.
שקד אני מקובל ממך.
ואך נחוש לספרי המסורה חרישם מקורב באו כו'.

אמנם אני איני תמה על פסוקי דרשות של הגדה כדאמרן, אבל קרנת קרנת חושש אני להם כיון שבש"ש בבי"ה מורים להם, ולא נחלקו אלא ביש אם למקרא או יש אם למסורת, ושניהם עושין דין ע"פ החסר והיותר.
ודעתי היה לתקנם אלא שאני ירא בדבר, ואשמר לי עד יבא דברך וירורני כי הדיעני דעתך בזה.
תשובה.
מדועי שכן האמת שאין מוסיפין וגורעין בכל מקום ומקום בספרים ע"פ המסורת וע"פ מדרשי אגדה, לפי שחלוקין במקומות בארצות ע"פ חכמיהם הבקיאים בחסרות ויתרות כו'.
ומי"ם בכל מה שבא בתלמוד דרך עיקר דין בקרנת קרנת ובסבכת לטוטפת כו' בזה ודאי מוחקנין המיעוט.
וכן בכל מקום ומקום אפילו בחסרות ויתרות מחקנין המיעוט ע"פ הרוב, דמקרא מלא דבר הכתוב אחרי רבים להטות (מש' כנשא' המיוחס למנצין ס' ל"ה.
קטלוג):

לראות

שיאבְלוּוהוּ שומאים. לא דמי לאכילת כלבים ‏(ט) דצטמאים מיפסיל קודם אכילה משעת נגיעה ואפי' תמצ לו חצירו מ"מ צחק ‏(ב) (מחשבה אכילת) דבר אחר גורם לו שצלא אכילה יכול לפוסלו נגיעה: **בשער פסח שרלא הוצלח**. הא דמניא צהקומנן רבה (מנחות דף כה): **דשאין ניתר לטהורים אין חייבין עליו משום טומאה היינו בדבר שצריך היתר מוצח כגון צשר שנטמא לפני זריקה ולא דמי לצשר פסח שלא הוצלה ולחמי מודה שלא הורמו ‏(ו) וצריך לדקדק דהנא דרשין אשר לה' לרבות אימורי קדשים קלים לטומאה והמס מוקמינן ליה לרבות לן ויואל:**

הדרן עלך כל הפסולין

מנין לניתנין עץ מוצח החיצון שנתנן מתנה אחת כיפר בו, לכאורה אחיא כצית שמאי דצית הלל כיון דמכשרי צחטאט לקמן ‏(ב) וכפר אע"פ שלא נתן אלא אחד לא צריך קרא לשאר קרצנות וכן משמע צקוף שמעמינן דקאמר וכל הנך מנאי דמפקי ליה להאי ודס וצחקי ישפך לדרשא אחרינא כל הניתנין על מוצח החיצון שנתנן צחטאט אחת שכיפר מנא להו סצרי לה כצית הלל דלמרי אף חטאט שנתנה צחטאט אחת כיפר וילפי כולוהי מחטאט וגרסא דלמאי אפי' כצ"ה וקסצר האי תנא דלא ילפינן מחטאט משום דשמי מתנות שהן ארצע דשאר קרצנות ילפי' צפ' איזוהי מקומן ‏(לקמן דף נג):
מדכתיב סצבי והוה אמניא שחיס ‏(ט) עשאן הכמוצ כחטאט אחת ולא כיפר אי נמי משום דטובא ליתן את הניתנין לעבד ולקמן נמי אמרי' ‏(ו) וכפר וכפר וכפר מפמי הדין כו' מה דמיס האמורים למטה שנתנן מתנה אחת כיפר אף דמיס שלמעלה

בשר פסח שלא הוצלה ולחמי תודה שלא הורמו דלא חזו לא לגבוה ולא להדיוט ‏(א) ‏(ב) (לישאנא אחרינא הא אימורין לא חזו ולא היא הנך חזו למילתייהו והני לא חזו כלל):

הדרן עלך כל הפסולין

בית שמאי אומרים ‏(ט) כל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן ‏(ז) במתנה אחת כיפר ובחטאת שתי מתנות ובית הלל אומרים ‏(י)אף חטאת שנתנה מתנה אחת כיפר וליפיכך אם נתן את הראשונה כתיקנה ואת השניה חזין לזמנה כיפר ואם נתן את הראשונה חזין לזמנה ואת השניה חזין למקומה פיגול וחייבין עליו כרת יוכל הניתנין על המזבח הפנימי שאם ‏(יא) חיסר אחת מן המתנות כאילו ‏(יב) לא כיפר לפיכך הנתן כולן כתיקנן ואחת שלא כתיקנה פסולה ‏(יג) ואין בו כרת: **גב'** תנו רבנן ‏(ט) מנין לניתנין על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת שכיפר תלמוד לומר ‏(ו)דם זבחך ישפך והאי להכי הוא דאתא האי מיבעי ליה לכדתניא

בית שמאי פרק רביעי זבחים

יהא חייב ‏(א) והתניא רבי יהודה אומר יכול חטאת ששחטה בדרום יהא חייב ת"ל ‏(י)לא תזבח לה' אלהיך שור ושה וגו' כל דבר רע על דבר רע אתה מחייבו ואי אתה מחייבו על חטאת ששחטה בדרום תרי תנאי אליבא דרבי יהודה אמר רבי ‏(ב) אבא ומודה רבי יהודה שחזור וקובעו לפיגול אמר רבא תדע דפיגול לפני זריקה לא כלום הוא ואחיא זריקה וקבעה לה בפיגול ולא היא התם ‏(ג) הוא חדא מחשבה היא הכא תרי מחשבות איתיביה רב הונא לרבי אבא ‏(ד) ליתן את הניתנין למעלה למטה למטה למעלה לאלתר בשר חזר וחישב חזין למקומו פסול ואין בו כרת חזין לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת למחר פסול חזר וחישב בין חזין לזמנו בין חזין למקומו פסול ואין בו כרת תיובתא דרבי אבא תיובתא אמר רב חסדא אמר רבינא בר סילא ‏(ו) ‏(ח) חישב שיאבלוהו שומאים למחר ‏(ו) חייב אמר רבא תדע דבשר לפני זריקה לא חזי וכי מחשב ביה מיפסיל ‏(ח) ולא היא התם זריק ומיחוי הכא לא מיחזי כלל אמר רב חסדא ‏(ט)מרגלא בפומיה דרב דימי בר חיננא ‏(י)בשר פסח שלא הוצלה ולחמי תודה שלא הורמו חייבין עליהן משום טומאה אמר רבא תדע ‏(י) דתניא ‏(י)אשר לה' לרבות אימורי קדשים קלים לטומאה אלמא אע"ג דלאו בני אכילה גינהו חייבין עליהן משום טומאה הכא גמי אע"ג דלאו בני אכילה גינהו חייבין עליהן משום טומאה ולא היא התם אימורי קדשים קלים חזו לגבוה לאפוקי בשר פסח שלא הוצלה ולחמי תודה שלא הורמו דלא חזו לא לגבוה ולא להדיוט ‏(א) ‏(ב) (לישאנא אחרינא הא אימורין לא חזו ולא היא הנך חזו למילתייהו והני לא חזו כלל):

הדרן עלך כל הפסולין

בית שמאי אומרים. מפנה אחס. זריקה אחת כיפר אע"פ שרזין טעונים שמי מתנות שהן ארצע: **וצחטאט שמי מפסוה.** מתנות אכצע ממנש. וצגמרלא ‏(ג) יליף טעמא: **לפיכך.** חטאט וכל הזבחים לצית הלל ולצית שמאי שאר זבחים חזן מחטאט: **נתן את הראשונה כתיקנה.** ששתיקה ואת השניה צחטאט אכילת צשר חזן לזמנו כיפר וכשר הקרבן ליקרב על ידי מתנה ראשונה ואין השניה מתרת את הצשר לפיכך אינה מפגלת: **פיגול וחייבין עליו כרס.** שאין מחשבת חזן למקומו דשניה מוציאתו מיד פיגול שכבר הוקצע צראשונה שכבר קרצו כל מתיריו: **שחיסר אחס מכל המסנות לא כיפר.** כדיליף צצרייתא צגמרלא ‏(ג)למן ‏(ג): **לפיכך.** הואיל וכולן מתירות אין זו מתרת צלא זו ואין זו מפגלת צלא זו ואס נתן כולן כחקנן צשתיקה ואחת שלא כחקנה כגון שנתנה צחטאט חזן למקומו או חזן לזמנו פסול שלא ניתר צראשונות ואין צו כרת שאין האחרונה מפגלתו דקסצר אין מפגלין צחאי מתיר: **גב' ישפך.** שפיכה אחת משמע דלא ‏(ב) כתיב סצבי דילפינן מיניה שמי מתנות שהן ארצע צפרק איזוהי מקומן ‏(ג)לקמן ‏(ג):

מנין

ושלא לשמו דפסח וחסתא לא חוליא מפיגול מטעמי דרכא, ואי משום דגיי קרא לא יעצר צו מחשבתו אחיות א"כ אפי' מחשבת היטח נמי, וי"ל דלא דקאמר הפא שהוקצע לפיגול לא קאי לכולו מחשבות דלעיל צמתני' אלא אלהני דמו למחר כיון שחזר ומצב לזרוק למחר אין או עירוב מחשבות אלא עירוב מחשבתו ראשונה דלהניס ולזרוק דמו קאמר וקנא קשה דמשעת דקאי אכילת ממני' גם אלאזילאו (לחזן או להניח) למחר (בחזן) כמו שאזכיר בקועטער, לך נראה למאריס דסא דגלי דעירוב מחשבות מולא מיד פיגול היינו דוקא צחטאטתו הכמועות צפסוק דסייע חזן למקומו או שלא לשמו אכל מחשבת היטע דמיפסלא מסכנא לא. ואי"ם א"כ אחאי אצטריך להאי מדע דקאמר רבא וי"ל שלא גלמוד אותו פסול מחשבת היטח משאר עבודות צמצי בקאי ועוד שלא תאמר סהלאה כשר:

מסורת הש"ס

(א) לעיל כו: ‏(ט) ‏(ע' פרש"י מסהדין ג: ד"ה מרגלא), (א פסחים כד: ‏(ג)ל) כתיבות כג: (ד) פסחים פט. מסהדין ד, (ה) ‏(מנחות מד: ‏(מ) ספרי ראה עה, לקמן כב:, ו) לעיל כח:, (ו) לעיל כו:, (ח) ‏(פסחים נה: ‏(מנחות כה: ‏(ט) ‏(לעיל לא.)

תורה אור השלם

- לא תזבח ליהוה אֱלֹהֶיךָ שׁוֹר וְשֵׂה וְאֵשׁ אֲשֶׁר זִקְחָהּ בַּיּוֹם כֹּל דָּבָר רָע כִּי תִזְבְּחֶנָּה וְזִקְחָהּ אֱלֹהֶיךָ הָאֵל: וּבְרִים יִ, א
- וְהִנֵּפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל בְּשָׂר מִזֶּבֶחַ הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַיהוָה וְשִׁמְנָתוֹ עֲלָיו וּבִרְתָּהּ הִנֵּפֶשׁ הַזֶּה: וְהָיָה מִנְעִיךְ: וְקִיָּא ד, כ
- וְעִשְׂתִּי עֲלֵיךְ הַבֶּשֶׂר וְהָדָם עַל מִזְבֵּחַ וְזִקְחָהּ אֱלֹהֶיךָ וְדָם זִבְחֶיךָ יִשְׁפֹךְ עַל מִזְבֵּחַ וְזִקְחָהּ אֱלֹהֶיךָ וְהִנֵּפֶשׁ הַזֶּה: וּבְרִים יב, כו

שנינו נוסחאות

(א) צ"ע מוחק מילות היא חייב, וגורם פסולה וצנחאי' שצדיו וצקנין לא נמלא גי' זו:
(ב) צ"ע רבא ממוקם רבי אבא ככל הסוגיא (וצמקון למאט מילות אמר רבא צנחאי'), ועי' דק"ס:
(ג) מיתת הוא למאט צנחאי' וצדיו ג' הא, ועי' ולקוי"ם צנש ועי"ן:
(ד) גי' ע"פ חילא חישב ליתן וכי' (ד' גי' ע"פ לרבא, דמעליא אומ צ"א), ו"ע ממוק' צמוות ד' ע"א דרפא לא רלא את רב הונא עי"ש (דק"ס). וצכ"ל הגוי' אחיביה רב אחא בר רונא לרבא:
(ה) לעיל כ"ו ע"פ חילא חישב ליתן וכי' (הגרי"ם: ‏(ו) צ"ל שילא (י"עב"ם):
(ז) מ"ל למחר פיגול אמר (כ"ד וק' וכיה' ברש"י. דק"ס: ‏(ח) צ"ל מפיגול (רא"ם. וכ"ס ברש"י):
(ט) מ"ל מחק ממלן ועד שחן (פ"ק מוחק ממלן ועד שחן שחוקן מתנה (ר"ש"ס: ‏(יא) מ"ל אם חיסר (כ"י"ס ור"י א: ‏(יב) מ"ל חיסר (כ"י"צ. ורש"י. ש"ס. ועי' קול המ"ץ) וד' מוש"כ לישב הטעם שגלעמי:
(יב) כאילו ממוקן (ר"ש"ס וכיה' ברש"י: ‏(יג) צ"ל פסול (ר"ש"ס: ‏(יד) להניחו למחר או להוציאו לחזין שחזור וכי' (כ"י. וכצ"י ברש"י: ‏(טו) קרבו (ר"ש"ס: ‏(טז) וקבעא (ר"ש"ס: ‏(יז) מיתות פיגול לא חילאל ממוקן (צ"ס. ק"ס: ‏(יח) ממחשבתו הראשונה והיא היתה לשון פיגול (כ"י"ס: ‏(יט) והאחת (כ"י"ס: ‏(כ) ליה אלא לא הוי פיגול דזריקה דלא שריא בשר באכילה לא מייחי ליד פיגול וקחני חזר וחישב כו' אלא לא מיקבע ות בפיגול כליל (שםכ"י. וכיה' בכ"י):
(כא) מחשבת אכילה פסולה (כ"י"ס: ‏(כב) צ"ל ממחשבת (ר"ש"ס: ‏(כג) מפגיל ואע"ג דהשתא (ש"ס וכתח"י):
(כד) הורמו (ד"ו רפ"ס וש"ח: ‏(כה) צ"ל בדלא (ר"ש"ס וצ"ק: ‏(כו) צ"ל בהך מחשבת אכילה (ש"ס. הגרי"ב). וגירסת רל"ט מחשבת אכילת טמאים איסור דבר אחר וכי':
(כז) כלן הס"ד ומר"ד אשר לה: וגרדן לידקוק וכי' כצ"ל (רא"ס: ‏(כח) מיתות לקמן וכפר ממוקות, וצ"ל כיון דמכשוי בחטאת ומכפר אע"פ כו', וצכ"ל מותית לקמן עד מיתת אחד לתא. וגי' ל"ק כיון דמכשורי אף בחטאת ויליף לקמן מוכפר אע"פ כו':
(כט) שוחים נמוק. וצ"ל שעשאן הכותב (צ"ק: ‏(ל) אמורי לב"ה (ש"ס):

שיטה מקובצת

אמר רבא תרע בוי. מיתה דל"כ אפי' מחשבת חזן למקומו

ושלא לשמו דפסח וחסתא לא חוליא מפיגול מטעמי דרכא, ואי משום דגיי קרא לא יעצר צו מחשבתו אחיות א"כ אפי' מחשבת היטח נמי, וי"ל דלא דקאמר הפא שהוקצע לפיגול לא קאי לכולו מחשבות דלעיל צמתני' אלא אלהני דמו למחר כיון שחזר ומצב לזרוק למחר אין או עירוב מחשבות אלא עירוב מחשבתו ראשונה דלהניס ולזרוק דמו קאמר וקנא קשה דמשעת דקאי אכילת ממני' גם אלאזילאו (לחזן או להניח) למחר (בחזן) כמו שאזכיר בקועטער, לך נראה למאריס דסא דגלי דעירוב מחשבות מולא מיד פיגול היינו דוקא צחטאטתו הכמועות צפסוק דסייע חזן למקומו או שלא לשמו אכל מחשבת היטע דמיפסלא מסכנא לא. ואי"ם א"כ אחאי אצטריך להאי מדע דקאמר רבא וי"ל שלא גלמוד אותו פסול מחשבת היטח משאר עבודות צמצי בקאי ועוד שלא תאמר סהלאה כשר: